

УДК 336.717

РЕСУРСНА БАЗА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Студ. О. В. Кожедуб, гр. МгФБ-1-18
Науковий керівник к.е.н., доц. Ю. В. Махнарилов
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Визначити елементи ресурсної бази банківської системи, які безпосередньо впливають на банківську безпеку, як складову фінансової безпеки.

З'ясувати, які "характеристичні" значення мають індикатори банківської і фінансової безпеки, в яких задіяні елементи ресурсної бази та визначити їх оптимальні (стимулюючі) або дестимулюючі значення.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження виступає фінансова безпека банківської системи. Предметом дослідження є методичні аспекти оцінки банківської безпеки в частині формування ресурсної бази для ефективної банківської діяльності.

Методи та засоби дослідження. У процесі дослідження використано діалектичний метод та системний підхід.

Практичне значення отриманих результатів. Набула подальшого розвитку методика інтегральних розрахунків банківської безпеки на основі елементів ресурсної бази банківської системи України.

Результати дослідження. Стан захищеності економіки та банківської системи від фінансових загроз є запорукою стабільності, незалежності країни та одним з головних елементів економічної безпеки держави. Складовими економічної безпеки є: виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна та фінансова безпеки. До основних функціональних цілей фінансової безпеки відносять забезпечення фінансової ефективності та підтримання фінансової стійкості й незалежності господарюючого суб'єкта, включаючи банківські інституції, що саме і доводить актуальність нашого дослідження.

Фінансова безпека є однією з найголовніших складових економічної безпеки України, що складає фундамент її надійності, захищеності та забезпеченості. Українське законодавство дає чітке визначення поняття "фінансова безпека", як "стан фінансової системи країни, за якого створюються необхідні фінансові умови для стабільного соціально-економічного розвитку країни, забезпечується її стійкість до фінансових шоків та дисбалансів, створюються умови для збереження цілісності та єдності фінансової системи країни" [1]. На нашу думку, цілісність та єдність фінансової системи країни неможлива без ефективного функціонування банківської системи, забезпеченості банків достатнім рівнем фінансових ресурсів (ресурсною базою) для їх подальшого ефективного використання з метою забезпечення сталого економічного зростання в державі.

У свою чергу фінансова безпека має серед інших субіндексів найбільше значення вагового коефіцієнта (0,1294 %) для розрахунку інтегрального показника економічної безпеки [1]. Треба відмітити, що перед прийняттям наказу Міністерства економічного розвитку та торгівлі, № 1277 від 29.10.2013 р. "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України", діяв "старий" наказ Міністерства економіки України, № 60 від 02.03.2007 р. "Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України" [2], у якому фінансовій безпеці відводилась другорядна роль. Так, значення вагового коефіцієнта фінансової безпеки для розрахунку інтегрального показника економічної безпеки складало 0,1127 % і було третім за вагою після енергетичної безпеки (0,1324) та науково-технологічної безпеки (0,1183).

На даному етапі фінансова безпека поділяється на шість складових (32 індикатора): банківська безпека (7 індикаторів); безпека небанківського фінансового ринку (4 індикатора); боргова безпека (5 індикаторів); бюджетна безпека (4 індикатора); валютна безпека (6 індикаторів); грошово-кредитна безпека (6 індикаторів).

Найбільш значиме відношення в нашому дослідженні має перша складова фінансової безпеки, а саме – банківська безпека, тому, що в її інтегральних розрахунках найбільше використовується даних ресурсної бази банків України. Всього банківська безпека налічує сім індикаторів:

1. Частка простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі кредитів, наданих банками резидентам України, відсотків.
2. Співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті, відсотків.
3. Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, відсотків.
4. Співвідношення довгострокових (понад 1 рік) кредитів та депозитів, разів.
5. Рентабельність активів, відсотків.
6. Співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань, відсотків.
7. Частка активів п'яти найбільших банків у сукупних активах банківської системи, відсотків [1].

Як видно в розрахунках перелічених індикаторів беруть участь елементи ресурсної бази банківської системи, а саме: депозити в іноземній валюті (відсотків), частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків (відсотків), довгострокові депозити (понад 1 рік) а також короткострокові зобов'язання (до 1 року).

Крім цього, кожний індикатор банківської, як і фінансової безпеки має "характеристичні" значення, які визначають рівень його економічної безпеки та діляться на шість значень величини індикатора: 1 - абсолютно небезпечний рівень, за якого рівень економічної безпеки дорівнює 0; 2 - критичний рівень, за якого рівень економічної безпеки дорівнює 0,2 або 20% оптимального значення; 3 - небезпечний рівень, за якого рівень економічної безпеки дорівнює 0,4 або 40% оптимального значення; 4 - незадовільний рівень, за якого рівень економічної безпеки дорівнює 0,6 або 60% оптимального значення; 5 – задовільний рівень, за якого рівень економічної безпеки дорівнює 0,8 або 80% оптимального значення; 6 - оптимальний рівень, за якого рівень економічної безпеки дорівнює 1, тобто дорівнює оптимальному значенню.

Для співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті (у відсотках) визначено оптимальним значенням (у частині дестимуляторів складової / субіндексу стану економічної безпеки) на рівні до 110 %; задовільним - 130 %; незадовільним - 140 %; небезпечним -160 %; критичним - 180 %. Цей показник також може виступати стимулятором економічної безпеки, якщо його значення будуть у межах від 50-90 %.

Висновки. До елементів ресурсної бази банківської системи, що беруть участь в розрахунках банківської безпеки можна віднести депозити в іноземній валюті, частку іноземного капіталу у статутному капіталі банків, довгострокові депозити та короткострокові зобов'язання. Значення індикаторів банківської і фінансової безпеки можуть виступати як стимулятором (50-90 %) так і дестимулятором (130-180 %) економічної безпеки.

Ключові слова: фінансова безпека, банківська безпека, ресурсна база банківської системи, індикатори безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методичні рекомендації щодо розрахунків рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України: від 29.10.2013 № 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>.

2. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економіки України: від 02.03.2007 № 60 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0060665-07>.